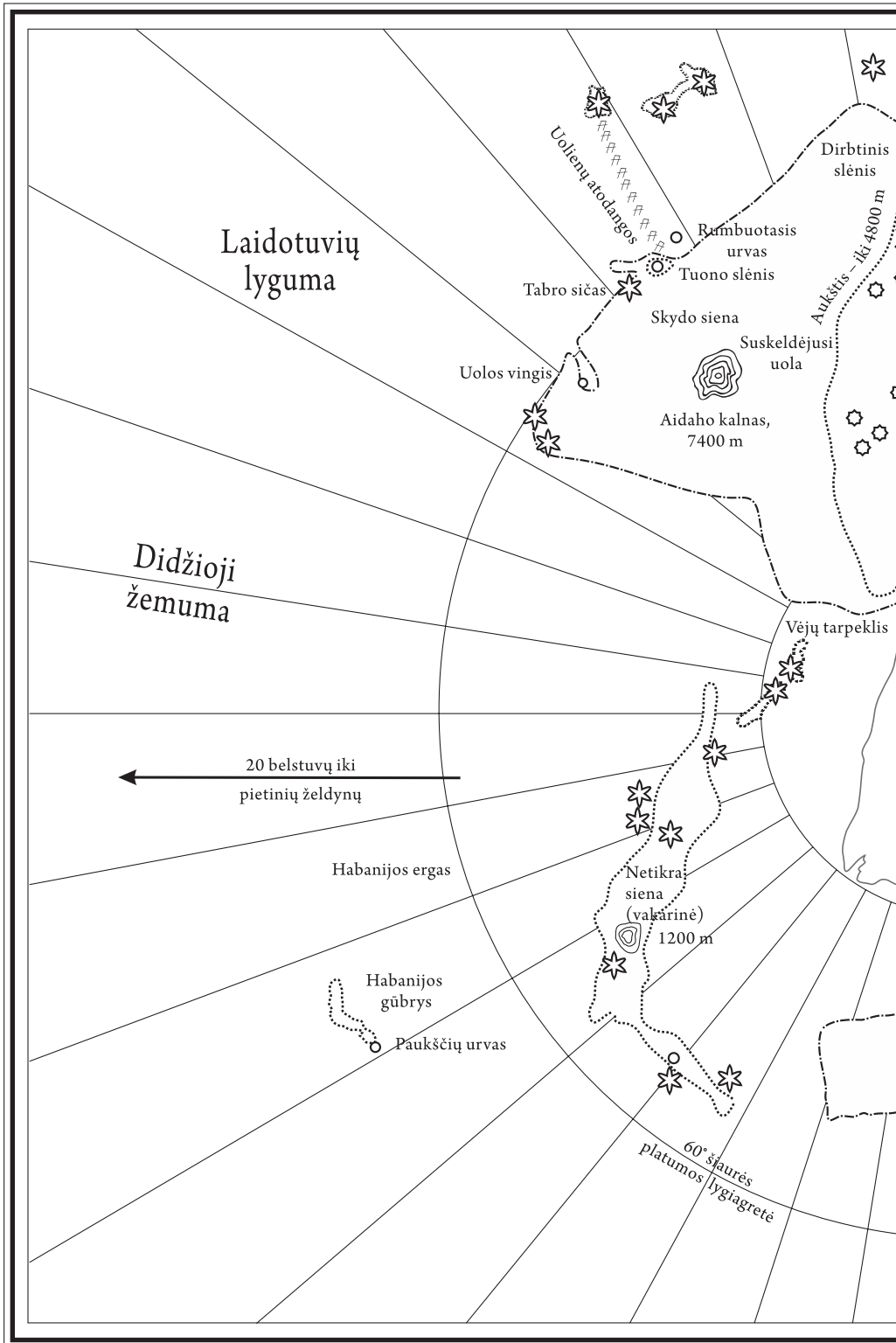
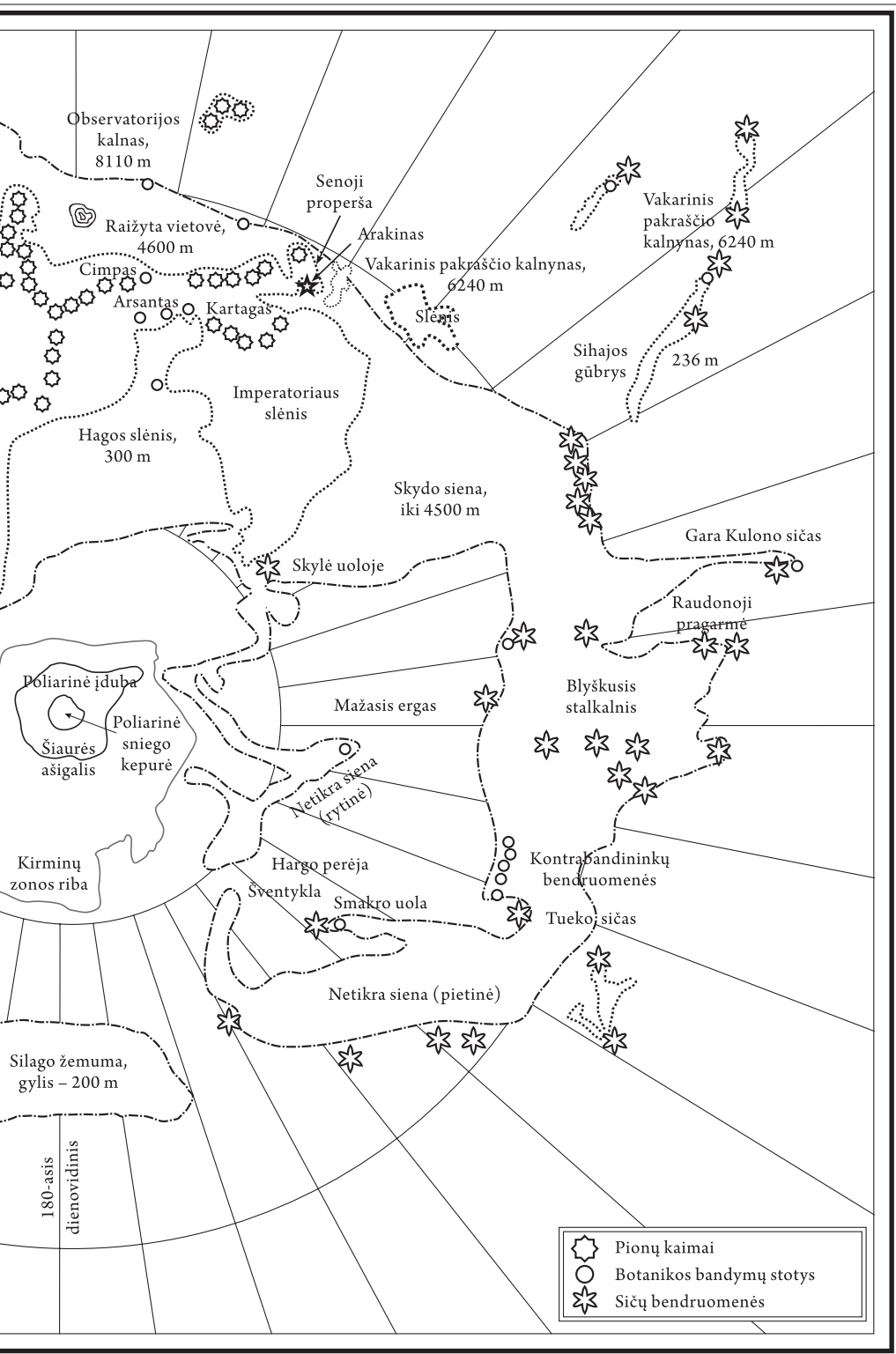

KO
PA

KARTOGRAFINĖS PASTABOS

Nulinis (platumos atskaitos) dienovidinis – dienovidinis, einantis per Observatorijos kalną.

Lygis, nuo kurio matuojamas aukštis, – Didysis bledas.

Poliarinė įduba – 500 m žemiau Bledo lygio.

■

Didysis bledas – atvira, plyna dykuma – tuo skiriasi nuo ergo, išvien banguojančio kopomis. Atvira dykuma driekiasi nuo maždaug 60 laipsnių šiaurės platumos iki maždaug 70 laipsnių pietų platumos. Daugiausia – smėlis ir uolos, pasitaiko pamatinių uolienu atodangų.

Didžioji žemuma – atvira uolėta žemuma, pamažu pereinanti į ergą. Maždaug 100 m aukščiau bledo lygio. Kažkur žemumoje yra druskingas duburys, kurį aptiko Pardo Kainsas (Lieto-Kainso tėvas). Uolienu atodangos, siekiančios iki 200 m aukščio, driekiasi nuo Tabro sičo į pietus iki kitų pažymėtų sičių bendruomenių.

■

Hargo perėja – viršum jos stovi Leto kaukolės šventykla.

■
Kartagas – maždaug 200 km į šiaurės rytus nuo Arakino.

Kirminų zonos riba – nurodo toliausiai šiaurėje esančius taškus, kur pastebėti kirminai. (Kirminų judėjimą ribojantis veiksnys – drėgmė, ne šaltis.)

■
Laidotuvių lyguma – atviras ergas.

■
Paukščių urvas – Habanijos kalvagūbryje.

Pietiniai želdynai – žemėlapyje nepažymėti. Maždaug ties 40 laipsnių pietų platumos lygiagrete.

■
Raudonoji pragarmė – 1582 m žemiau bledo lygio.

■
Senoji properša – įtrūkis Skydo sienoje prie Arakino, gylis siekia iki 2240 m, išsprogdinta Polo-Muadibo.

■
Vakarinis pakraščio kalnynas – aukštas skardis (4600 m) išsistiebęs iš Skydo sienos netoli Arakino.

Vėjų tarpeklis – tarpeklis uolėtais krantais, atsiveriantis į duburį, kur įsikūrę kaimai.

LITANJA BAIMEI ĮVEIKTI

Bijoti man nevalia.
Baimė – proto žudikė.
Baimė yra maža mirtis, nešanti visišką suniokojimą.
Stosiu akis į akį su savo baimė,
Leisiu jai mane užlieti, leisiu jai mane persmelkti,
O kai ji nuklioks tolyn, atgręšiu vidinę akį į jos vagą.
Ten, kur nutolo baimė, nelieka nieko.
Dabar esu vien tik aš.

PIRMOJI KNYGA

KOPA

Pradžia – tas metas, kai privalu itin atidžiai atsižvelgti į visas smulkmenas. Kiekviena bene geseričių sesuo tai žino. Tad pradėdami tyrinėti Muadibo gyvenimą pirmų pirmiausia įvardykite jo vietą laike: gimęs jis 57-aisiais Padišacho Imperatoriaus Šadamo Ketvirtojo metais. Bet išties ypatingo domesio reikalauja Muadibui priskirtina vieta erdvėje – Arakio planeta. Žiūrėkit, kad jūs nesuklaidintų aplinkybė, jog gimęs jis Kaladane ir pirmuosius penkiolika gyvenimo metų praleido ten.

Arakis, planeta, žinoma Kopus vardu, yra jam skirtoji vieta per amžius.

Princesė Irulana, „Muadibo vadovas“

Paskutinę savaitę, likusią iki išvykimo į Arakį, kai ruošos sumaištis įsisiūbavo beveik nebepakenčiamai, vaikinuko, Polo, motiną aplankė surukusi senė.

Naktis Kaladano pilyje – senoviniame akmeniniame mūre, glaudusiame dvidešimt šešias Atreidų kartas – buvo šilta, bet gaivi, tvyrojo tas vėstančio prakaito jausmas, visada pasklindantis prieš orų permainą.

Senė buvo įvesta vidun pro šonines skliautuoto koridoriaus duris šalia Polo kambario, jai leista dirstelėti į lovoje gulintį vaikinuką.

Blausioje pritremdytos ir nuleistos beveik iki pat grindų pakabinamosios lempos šviesoje vaikiną įžiūrėjo gremėzdiską moters pavidalą, stovintį

tarpduryje per žingsnį pirma jo motinos. Šešėliuota senės pamėklė priminė raganą: plaukai lyg susivijusių voratinklių kaltūnas gaubė tamsos užklotą veidą, tik akys žaižaravo lyg brangakmeniai.

– Argi jis ne per mažas pagal savo amžių, Džesika? – paklausė senė. Kalbėjo švargždama, šniaukrodama, balsas – lyg išsiderinusio baliseto džeržgesys.

Polo motina atsakė maloniu kontraltu:

– Atreidai, kaip žinoma, ūgteli gana vėlai, Šventoji Motina.

– Girdėjau, girdėjau apie tai, – sušniaukrojo senoji. – Bet jam jau penkiolika.

– Taip, Šventoji Motina.

– Jis nubudęs, klausosi, ką šnekame, – pareiškė senoji. – Tai nenauda, mažasis klastūnas, – ji sukriženo. – Bet kilmingieji neišsiverstų be klastos. O jeigu jis tikrai Kvizac Haderachas... ką gi...

Gulėdamas šešėlių užklotoje lovoje Polas, tik vos vos praplėšęs akis, žvelgė pro siauručius plyšelius. Dvi blizgančios pailgos dėmelės – senės akys, visai kaip paukščio – įsisiurbė į jo akis ir, rodėsi, išsiplėtė, sužvilgo skaisčiau.

– Gerai išsimiegok, tu nenauda, mažasis klastūne, – tarė senė. – Rytoj, kai susidursi su mano gom džabaru, tau teks sutelkti visą stiprybę.

Tai tarusi išsinešdino, pirma savęs išstumdama iš kambario Polo motiną ir stipriai dunkstelėdama iš paskos duris.

Polas išsibudinęs gulėjo ir suko galvą: *Kas galėtų būti gom džabaras?*

Per pokyčių meto sumaištį šita senė buvo užvis keisčiausia iš visko, ką jam teko regėti.

Šventoji Motina.

Ir dar – į jo motiną ji kreipėsi tiesiog „Džesika“, kaip į kokią patarnaujančią mergiotę, nepaisydama, kas ji buvo iš tikrųjų: bene geseritė, hercogo sugulovė, hercogo įpėdinio motina.

Galbūt gom džabaras yra koks nors Arakyje įprastas dalykas, apie kurį man vertėtų sužinoti dar prieš išvykstant, – susimąstė Polas.

Be garso, vien krutindamas lūpas pakartojo keistuosius žodžius: *Gom džabaras... Kvizac Haderachas.*

Taip daugel jam dar teks sužinoti. Arakis toks nepanašus į Kaladaną, kad nuo naujovių Polui kvaito galva. *Arakis... Kopa... Planeta – išvien dykuma.*

Tufiras Havatas, tėvo asasinų būrio vyresnysis, aiškino jam šitaip: mirtini jų priešai Harkonenai neoficialia leno teise Arakį valdė išstisus aštuoniasdešimt metų ir pagal sutartį su CHOAM bendrove vertėsi geriatrinio prieskonio, melanžo, gavyba. Dabar Harkonenai priversti išvykti ir užleisti planetą Atreidų šeimai šeiminkauti ten jau visiško leno teise – iš pirmo žvilgsnio atrodo lyg hercogo Leto pergalė. Bet, pabrėžė Havatas, ši pergalės regimybė slepia mirtiną pavojų, mat hercogas Letas – populiarus tarp Landsrado Stambijų šeimų.

– O populiarumas žmogui užtraukia galingųjų pavydą, – tvirtino Havatas.

Arakis... Kopa... Planeta – išvien dykuma.

Polas užmigo ir jam prisisapnavo Arakino ola, joje tvyrančioje šviesotamsoje, skleidžiamoje švytinčiųjų rutulių, be garso šmaizžiojo žmonės. Iškilminga ramybe patalpa priminė katedrą, Polas įsiklausė į vos girdimą tolimą vandens kapsėjimą. Dar tebesapnuodamas Polas jau suvokė sapną prisiminsiąs ir pabudęs. Visada prisimindavo pranašingus sapnus.

Sapnas išsisklaidė.

Dar ne visai išsibudinęs Polas gulėjo šiltoje lovoje, o galvoje sukosi, sukosi mintys. Kaladano pilies pasaulis, kuriame nebuvo nei žaidimų, nei bendraamžių bičiulių, tikriausiai nenusipelnė didesnio liūdesio atsisveikinant. Daktaras Jujė, Polo mokytojas, buvo užsiminęs, kad Arakyje ne taip griežtai paisoma klasinės fofreliucho sistemos. Įsikūrę planetos dykumos pakraščiuose gyveno žmonės, nevaržomi jokios kaido ar bašaro valdžios, paklūstantys vien smėlynų valiai – vadinamieji fremenai, per Imperijos gyventojų surašymus neįtraukiami į jokių sąrašus.

Arakis... Kopa... Planeta – išvien dykuma.

Pajutęs jį varžančią įtampą Polas nutarė, kad galbūt padėtų kūną ir dvasią susiejanti mankšta, kurios buvo išmokiusi motina. Trys skubrūs kvėpsniai pažadino atsaką: jis paniro į plūdrų proto aiškumą... sutelkė sąmonę... leido kraujui plūstelėti išsiplėtusia aorta... visą laiką vengdamas sąmonės sutelktumą blaškančių procesų... stengdamasis sąmoningas būti savo valia... siųsdamas greitai srovenantį, deguonies pripildytą kraują į perkrovos zonas... *maistui, saugumui, laisvei įgyti vien tik instinkto nepakanka...* gyvulio sąmonė neaprėpia nieko toliau už dabarties akimirksnį, jam nesuvokiama

mintis, kad jo aukos gali virsti išnykusia rūšimi... gyvulys naikina, jis nekuria... gyvulio patiriamas malonumas nepakyla virš jutiminio lygmens, suvokimo jis vengia... žmogui reikalinga fono gardelė, pro ją jis turi žvelgti į Visatą... sutelkta, laisva valia pasirinkta sąmonė ir kuria tą gardelę... Kūno vientisumas per nervų šakneles seka kraujo tėkmę, per giluminį suvokimą tenkina ląstelių poreikius... visi daiktai, ląstelės, esybės – visa yra nenuolatinės, kintamos būsenos... siek nuolatinės vidinės tėkmės...

Motinos išmokytas mankštos pratimas vėl ir vėl sukosi plūduriuojančioje Polo sąmonėje vis prasidedamas iš naujo.

Pro langą įsismelkus geltonai apyaušrio šviesai, Polas užmerktais akių vokais ją pajuto ir atsimerkė, tuoj išgirdo ir jau įprastą skubrų bruzdesį bundančioje pilyje, žvilgsnis smigo į pažįstamas rantuotas miegamojo lubų sijas.

Atsivėrė durys į koridorių, vidun dirstelėjo motina: dukslis bronzos spalvos plaukai sušukuoti aukštyn, ant viršugalvio perrišti juodu kaspinu, pailgas veidas bejausmis, žalių akių žvilgsnyje – rimtis.

– Jau pabudęs, – tarė ji. – Gerai miegojai?

– Taip.

Kol motina rinko jam drabužius spintos lentynoje, jis įdėmiai nužvelgė aukštą jos figūrą, akis užkliuvo už įtampos pečiuose. Kitas veikiausiai būtų nė nepastebėjęs, bet ji pati išmokė sūnų bene geseričių Metodo – atkreipti dėmesį į menčiausias smulkmenas. Atsigręžusi padavė pusiau oficialų švarką. Jį puošė raudonasis Atreidų vanagas, išsiuvinėtas viršum kišenėlės ant krūtinės.

– Renkis, pasiskubink, – paragino ji. – Šventoji Motina laukia.

– Kartą esu ją sapnavęs, – tarė Polas. – Kas ji?

– Ji buvo mano mokytoja Bene geseričių mokykloje. Dabar ji – imperatoriaus tiesažinė. Ir dar, Polai... – ji sudvejojo. – Privalai pasakyti jai apie sapnus.

– Pasakysiu. Ar ji – ta priežastis, dėl kurios Arakis atiduotas mums?

– Arakis mums ne *atiduotas*, – Džesika brūkstelėjo dulkelę nuo kelnų, pakabino jas kartu su švarku ant stovo prie lovos. – Neversk Šventosios Motinos ilgai tavęs laukti.

Polas atsisėdo, rankomis apglėbė kelius.

– Kas yra gom džabarai?

Ir vėl tik dėl motinos išugdyto pastabumo pro akis nepraslydo beveik neižvelgiama dvejonė, nervingas virptelėjimas, kurį Polas suvokė kaip baimę.

Džesika priėjo prie lango, vienu mostu atitraukė į šalis sunkias užuolaidas ir užsižiūrėjo į kitapus paupio sodų stūksantį Sijubio kalną.

– Apie... gom džabarą sužinosi jau labai greitai, – tarė.

Polas nugirdo balse baimę ir jam parūpo, ką tai galėtų reikšti.

Neatsigręždama Džesika pridūrė:

– Šventoji Motina laukia mano rytinėje menėje. Prašyčiau pasiskubinti.

Įsitaisiusi gobelenu aptrauktame krėsle Šventoji Motina Gajus Helena Mohiam žvelgė į artėjančius prie jos motiną ir sūnų. Pro langus abipus krėslo buvo matyti pietinis upės vingis ir Atreidų šeimai priklausantys žaluma apsipylę laukai, bet reginys Šventajai Motinai buvo nė motais. Šįryt labiau nei bet kada apie save priminė jos amžius, dėl to jautėsi gerokai surzusi. Dėl subjurusios savijautos kaltino kosminę kelionę ir neišvengiamą susidūrimą su ta bjaurastim, Kosminių kelionių gildija, bei visais jos slapukavimais. Vis dėlto tokioje misijoje būtinai turėjo asmeniškai dalyvauti bene gesseritė, kuri išvelgia. Net Padišacho Imperatoriaus tiesažinė negali atsakyti šitos prievolės, iškilus būtinybei atlikti pareigą.

Kad ją kur galas, tą Džesiką, – pagalvojo Šventoji Motina. – Jei tik būtų pagimdžiusi mums mergaitę, kaip jai ir buvo įsakyta!

Džesika sustojo likus trims žingsniams iki krėslo, vos vos tūptelėjo, kaire ranka brūkstelėjo sijono kraštą. Polas nusilenkė, bet nežymiai, tik palenkė galvą, taip, kaip šokių mokytojas buvo išmokęs nusilenkti, „kai sveikinamo asmens padėtis kelia abejonių“.

Polo pasisveikinimo niuansai neprasprūdo Šventajai Motinai pro akis. Ji tarė:

– O jis – apdairus vaikas, Džesika.

Džesikos ranka nusileido Polui ant peties, nusileidusi įsitempė. Aki-mirką jos delne pliūpčiojo baimė. Paskui Džesika suėmė save į nagą.

– Šitaip jis buvo mokomas, Šventoji Motina.

Ko ji baiminasi? – nesusigaudė Polas.

Senolė vienu skubriu dirstelėjimu aprėpė Polą visą: veidas pailgas kaip ir Džesikos, bet stambesnių kaulų... plaukai – juodi juodutėliai, kaip hercogo, o antakių linija – paveldėta iš senelio, motinos tėvo, kurio nevalia minėti, nosis siaura, lemianti šiek tiek niekinančią veido išraišką, žalių, tiesiai žvelgiančių akių forma – visai kaip senelio iš tėvo pusės, senojo hercogo, jau mirusio.

Štai jis išties gebėjo įvertinti beatodairiškos narsos galią, netgi mirties akivaizdoje, – pagalvojo Šventoji Motina.

– Kas išmokta, yra vienas dalykas, – tarė ji, – o prigimtinis būdo bruožas – jau visai kas kita. Dar pažiūrėsim. – Senos akys kryptelėjo, griežtas žvilgsnis smigo į Džesiką. – Palik mus. Prisakau tau panirti į ramybės meditaciją.

Džesika atitraukė ranką nuo Polo peties.

– Šventoji Motina, aš...

– Džesika, juk žinai, kad tai būtina.

Polas suglumęs pakėlė akis į motiną.

Džesika išsitiesė.

– Taip... žinoma.

Polas vėl pažvelgė į Šventąją Motiną. Mandagumas, o ir akivaizdi, pagarbi motinos baimė šitai moteriai tarsi ir piršo mintį, kad nederėtų pamiršti atsargumo. Vis dėlto iš motinos sklindanti baimė įskėlė jam nerimastingą pyktį.

– Polai... – Džesika giliai atsikvėpė. – Tasai tavęs laukiantis išbandymas... man tai svarbu.

– Išbandymas? – jis įbedė akis į ją.

– Neužmiršk: tu – hercogo sūnus, – tarė Džesika. Apsisuko, net sijonas sušiugždėjo, ir skubriai iššvytravo iš kambario. Dusliai dunkstelėjo paskui ją užsivėrusios durys.

Tramdydamas pyktį Polas atsisuko į senolę.

– Ar tikrai ledi Džesiką galima išprašyti lyg paprasčiausią tarnaitę?

Vos juntama šypsena suvirpino lūpų kampučius sename raukšlėtame veide.

– Ledi Džesika ir buvo mano tarnaitė, vaikine, ištikus keturiolika metų mokykloje, – ji linktelėjo. – Ir net labai gera. O dabar *tu* eikš čionai!

Įsakymas perliejo Polą lyg botago kirtis. Jis pajuto paklūstas, nespėjęs nė susimąstyti. *Ji pasitelkė Balsą*, – dingtelėjo vaikinui. Sustojo, senajai mostelėjus, prie pat jos kelių.

– Matai šitą? – paklausė senoji. Iš po suknelės klosčių išsitraukė žalią metalinį kubą kokių penkiolikos centimetrų ilgio briauna. Pasuko jį, ir Polas išvydo vietoj vienos sienelės žiojinčią kiaurymę – juodą ir keistai bauginančią. Į tą atvirą juodumą neprisismelkė nė menkiausias šviesos spindulėlis.

– Kišk dešinę ranką į dėžutę, – paliepė senoji.

Polas pajuto siūbtelint baimę. Atšlijo, jau buvo bežengias atatupstas, bet senolė tarstelėjo:

– Tai šitaip klausai savo motinos?

Jis pažvelgė į žvilgančias paukštinškas akis.

Lėtai, jusdamas primestą valią, bet nepajėgdamas pasipriešinti, Polas įkišo ranką į dėžutę. Iš pradžių, juodumai apglėbus plaštaką, pajuto šaltį, pas-kui pirštai tarytum palietė glotnų metalą, ranka ėmė dilgčioti lyg nutirpusi.

Grobuoniška išraiška perkreipė senės veidą. Moteris atitraukė dešinę ranką nuo dėžutės ir prikišo Polui prie kaklo. Akies kraštu jis pagavo meta-lo blykstelėjimą tarp senės pirštų, buvo jau besukąs galvą ton pusėn.

– Nejudėk! – karktelėjo ji.

Ir vėl naudojasi Balsu! Polas dar sykį sutelkė dėmesį į jos veidą.

– Prie pat tavo kaklo laikau gom džabarą, – perspėjo ji. – Gom džabarą, valdingąjį priešą. Tai adata, ant jos smaigalio pakibęs lašas nuodų. Aha! Tik pamėgink atšlyti – pats jų paragausi.

Polas mėgino nuryti seiles, bet burna buvo perdžiūvusi. Neįstengė atplėšti žvilgsnio nuo raukšlėto seno veido, žioruojančių akių, iš blyškių dantenų stirksančių sidabriško, metalinio atspalvio dantų – jai kalbant, šie blykčiojo.

– Hercogo sūnus *privalo* nusimanyti apie nuodus, – kalbėjo senoji. – Tokie jau mūsų laikų papročiai, tiesa? Drumzlės – nuodas, maišomas į gėrimą. Aumas dedamas į maistą. Žaibiškai veikiantys nuodai, lėtai veikiantys nuodai – ir visi įmanomi tarpiniai variantai. O štai ir dar vienas, kurio iki šiol nežinėjai, – gom džabaras. Juo žudomi tik gyvuliai.

Išdidumas Polo širdyje nustelbė net baimę.

– Mėgini brukti prielaidą, kad hercogo sūnus gali būti gyvulus? – pik-tai paklausė.

– Sakykime, kad, remiantis mano prielaida, tu gali būti žmogus, – at-sakė ji. – Ramiau! Pespėju: nė nemėgink atšlyti. Tegul aš sena, bet ranka dar tvirta, suskubtu suvaryti šią adatą tau į kaklą – nespėtum atšokti.

– Kas gi tu? – sukuždėjo jis. – Kokiomis gudrybėmis privertei motiną palikti mane vieną su tavim? Gal tu – iš Harkonenu padermės?

– Harkonenu? Sergėk Viešpatie, ne! O dabar – tylos.

Sudžiuvęs pirštas liestelėjo jam kaklą, ir Polas ne be vargo užgniauzė nevalingą paskatą atšokti.

– Gerai, – tarė senoji. – Pirmą bandymą išlaikei. O štai kas toliau: jei-gu ištrauksi ranką iš dėžutės – mirsi. Sąlyga tokia, ir ji vienintelė. Išlaikysi ranką dėžutėje – gyvensi. Ištrauksi – mirsi.

Polas giliai atsikvėpė mėgindamas pažaboti drebulį.

– Jei tik riktelėsiu, tarnai sulėks per kelias sekundes, ir tada mirsi *tu*.

– Tarnai nepraeis pro tavo motiną, budinčią koridoriuje prie durų. Gali tuo neabejoti. Tavo motina ištvėrė tą patį išbandymą ir liko gyva. Dabar – tavo eilė. Turėtum laikyti tai garbe. Jauniems vyrams šis išbandymas kliūva retai.

Smalsumas prislopino Polo baimę, dabar jau pavyko ją suvaldyti. Jis girdėjo senės balse skambančią tiesą, šito niekaip nepaneigsi. Jei motina tikrai stovi sargyboje... jei visa tai tikrai išbandymas... Pagaliau, kad ir kas būtų, Polas žinojo įkliuvęs, išsprūsti jam neleis kaklą liečianti ranka, gom džabaras. Jis prisiminė vieną iš bene geseričių ritualų, kurių išmokė moti-na, litaniją baimėi įveikti. Atsakas į baimę skambėjo šitaip:

„Bijoti man nevalia. Baimė – proto žudikė. Baimė yra maža mirtis, ne-šanti visišką suniokojimą. Stosiu akis į akį su savo baimė, leisiu jai mane užlieti, leisiu jai mane persmelkti, o kai ji nuklioks tolyn, atgrėšiu vidinę akį į jos vagą. Ten, kur nutolo baimė, nelieka nieko. Dabar esu vien tik aš.“

Pajutęs parplūstant ramybę tarė:

– Daryk, ką darai, sene.

– Sene! – riktelėjo ji. – O drąsos tau įkrėsta, tenka pripažinti. Ką gi, dar pažiūrėsim, ponaiti. – Palinko prie jo, pritildė balsą, toliau kalbėjo beveik

pakuždomis: – Ranka dėžutėje jausi skausmą. Skausmą. Bet! Tik ištrauk ranką, ir aš bakstelėsiu tau kaklą gom džabaru – mirtis ištiks staigiai, lyg budeliui mostelėjus kirviu. Ištrauk ranką, ir gom džabaras pasiglemš tave. Supratai?

– Kas yra dėžutėje?

– Skausmas.

Dilgčiojimas rankoje sustiprėjo, Polas kietai suspaudė lūpas. *Kaip šitai gali būti išbandymas*, – nesusigaudė. Dilgčiojimas pamažu virto niežuliu.

Vėl prašneko senoji:

– Turbūt esi girdėjęs, kaip žvėris, būna, nusigrauzia spąstuose įstrigusia koją, kad tik paspruktų? Šitai elgiasi gyvuliai. Žmogus liktų spąstuose, iškęstų skausmą, apsimestų mirusiu, idant galiausiai pats galėtų užmušti medžioklį ir taip pašalinti grėsmę visai savo giminei.

Niežulys atlėgo, ranka ėmė po truputį kaisti.

– Kodėl tai darai? – paklausė Polas.

– Siekiu nustatyti, ar tu žmogus. Tylėk.

Polas sugniaužė kairę ranką, nes dešinioji jau ėmė svilti. Kaitra augo neskubriai: tik truputį karščiau... dar karščiau... ir dar šiek tiek. Jis pajuto, kaip laisvosios rankos nagai režiasi į delną. Bandė suriesti gruzdančios rankos pirštus, bet tie nė nekrustelėjo.

– Svyla... – sukuždėjo.

– Tylėt!

Skausmas iš plaštakos pliūpčiojo ranka aukštyn. Kaktą išpylė prakaitas. Kiekviena kūno skaidula, rodėsi, spiegia ragindama tučiuojau ištraukti ranką iš žaizdro... bet... tasai gom džabaras. Nepasukdamas galvos Polas pamėgino kryptelėti akimis, pažvelgti į tą siaubingą adatą, nutaikytą jam į kaklą. Pats jautė, kokiais trūkšmingais kvėpsniais gauda orą, pamėgino kvėpuoti lėčiau, nepavyko.

Skausmas!

Jo pasaulyje nebeliko nieko, tik į ugnies kankynę panardinta ranka ir sukriošusios senės, žvelgiančios į jį iš visai arti, veidas.

Lūpos perdžiūvo, sunku buvo prasičiaupti.

Degina! Degina!

Rodėsi, jaučia, kaip garankščiuojasi juostanti oda, kaip dryksta gruzdančios audiniai, kaip atitrūksta gabalais, kol lieka tik apanglėję plaštakos kaulai.

Ir ūmai liovėsi!

Skausmas nuslūgo taip staigiai, lyg kažin kas būtų jį išjungęs.

Polas juto, kaip tirta dešinė ranka, kaip visu kūnu žliaugia prakaitas.

– Pakaks, – sumurmėjo senoji. – *Kul vahad!* Nė viena jauna moteris neįstengė tiek išverti! Tikriausiai aš slapčia troškau, kad tau nepavyktų. – Ji atsilošė atitraukdama gom džabarą nuo Polo kaklo. – Dabar ištrauk ranką iš dėžutės, jaunasis žmogau, ir pažiūrėk į ją.

Tramdydamas skausmingą drebulį Polas įsistebeilijo į tuštumos juodymę, iš kur jo ranka, lyg įgijusi savo valią, atsisakė išnirti. Skausmo prisiminimas kaustė kiekvieną judesį. Sveikas protas bylojo jam, kad iš dėžutės ištrauksiąs tik pajuodusią bigę.

– Nagi! – garktelėjo senoji.

Polas trūktelėjo ranką ir įsistebeilijo į ją netikėdamas savo akimis. Jokio ženkle. Deginantis skausmas nepaliko nė menkiausios žymės. Jis pakėlė ranką prie akių, pasukiojo, surietė pirštus.

– Skausmą sukelia tiesioginis nervų šaknelių dirginimas, – paaiškino senolė. – Juk negaliu lyg niekur nieko luošinti potencialių žmonių. Visgi esama tokių, kurie nepagailėtų gražios sumelės už dėžutės paslaptį.

Tai tarusi vėl paslėpė ją drabužio klostėse.

– Bet... skausmas... – pratarė Polas.

– Skausmas! – su panieka prunkštelėjo senoji. – Žmogus savo kūne gali užslopinti bet kurio nervo siunčiamą signalą.

Polas pajuto peršulį kairėje rankoje, atgniaučęs kumštį išvydo keturias kruvinas žymes ten, kur nagai buvo įsikirtę į delną. Nusvarinęs ranką prie šono pažvelgė į senolę.

– Kadaise ir motiną privertėte tai iškęsti?

– Ar tau kada teko sietu sijoti smėlį? – paklausė senoji.

Aštrus, tarsi tiesiogiai su tema nesusijęs klausimas krestelėjo vaikino protą pažadindamas budrumą. *Sietu sijoti smėlį.* Polas linktelėjo.

– Mes, bene gesseritės, sijojeame ištikus būrius ieškodamos žmonių.

Jis pakėlė dešinę ranką valios pastangomis mėgindamas atmintyje atkurti skausmą.

– Ir šito užtenka, kad juos rastumėt? Skausmo?

– Stebėjau tave, kenčiantį skausmą, bernaiti. Skausmas – tik išbandymo ašis. Motina juk pasakojo tau apie mūsų stebėjimo metodus. Įžvelgiu

tavyje jos mokymų ženklus. Mūsų išbandymas yra kritinė padėtis ir stebėjimas.

Jos balse jis nugirdo šių žodžių patvirtinimą ir tarė:

– Tai tiesa!

Ji žvilgsniu įsisiurbė į vaikina. *Jis jaučia tiesą! Ar gali jis ir būti tasai? Ar tikrai gali būti kaip tik tas?* Ji pasistengė pažaboti jaudulį, primindama sau: „Viltis trukdo stebėjimams.“

– Tu paprastai žinai, kai žmonės patys tiki tuo, ką sako, – tarė ji.

– Žinau.

Jo balse skambėjo įsitikinimas ne vieną kartą patikrintu gebėjimu. Senolė išgirdo tai ir tarė:

– Gal tu ir tikrai esi Kvizac Haderachas. Eikš čionai, broleli, sėskis prie mano kojų.

– Verčiau pastovėsiu.

– Kadaisė tavo motina sėdėjo prie mano kojų.

– Aš ir motina – ne tas pat.

– Rodos, neapkenči manęs, ką? – Ji dirstelėjo durų pusėn ir pašaukė: – Džesika!

Durys atsilapojo, ant slenksčio išdygusi Džesika atšiauriu žvilgsniu nužvelgė kambarį. Bet, vos išvydus Polą, jai iškart atlėjo. Ji net įstengė blankiai šyptelėti.

– Džesika, ar tavo neapykanta man kada nors išsivadėjo? – paklausė senoji.

– Aš ir myliu tave, ir neapkenčiu tavęs, – atsakė Džesika. – Neapykanta – dėl tavo sukkelto skausmo, kurio nevalia užmiršti. Meilė – na...

– Pakaks ir plikų faktų, – pertarė ją senoji, bet balsas nuskambėjo švelniai. – Dabar gali įeiti, bet privalėsi tylėti. Uždaryk duris ir žiūrėk, kad niekas mums netrukdytų.

Džesika įžengė vidun, uždarė duris ir liko stovėti, nugara atsišliejusi į jas. *Mano sūnus gyvas*, – galvojo ji. – *Mano sūnus gyvas... ir jis – žmogus. Žinojau, kad taip ir yra... bet... jis gyvas. Dabar ir aš galiu gyventi toliau.* Durys, į kurias rėmėsi nugara, buvo tvirtos ir kietos. Visa, kas patalpoje, aštriai, ryškiai dirgino jusles.

Mano sūnus gyvas.